

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Ústav lingvistiky a ugrofinistiky

Posudek oponenta na magisterskou práci Pavla Kubaníka

Situace romštiny v České republice

Roztoky, 16. května 2010

Posuzovaná práce je popisem některých aspektů sociolingvistické situace tzv. severocentrální romštiny v České republice. Hlavním přínosem práce je kap. 5, v níž diplomant popisuje metodologii a výsledky výzkumu kompetence romských školáků v romštině, který byl prováděn v letech 2007–9 Seminářem romistiky FF UK a jehož byl diplomant spoluvůrcem. Tato část diplomové práce však zdaleka není pouhou kopií závěrečné výzkumné zprávy uvedeného projektu, na níž se diplomant v podstatné míře podílel, nýbrž obsahuje také hodnotnou kritickou reflexi některých aspektů projektové metodologie. Přestože kapitoly 1–4, které představují vývoj sociolingvistické situace romštiny od roku 1945 v historickém kontextu, mají na první pohled spíše charakter doplňkový či „pozařadový“, obsahují velmi cenné shrnutí sociolingvistických, historických a demografických poznatků o situaci naší romštiny a jejích mluvčích v diachronní perspektivě a také mnohé originální postřehy. Posuzovaná práce splňuje standardy kladené na daný typ odborného žánru a lze ji považovat za velmi kvalitní zpracování daného tématu. Následuje několik kritických připomínek:

- Z formálního hlediska lze práci vytknout občasné ortografické chyby (zvl. interpunkce u vložených vět vedlejších, dále např. na s. 10: *převyšovaly v očích zmiňovaných romských pamětníků jejich předchozí zážitky, které jakoby nepovažovaly za válečné*) a poněkud graficky nepřehledný seznam literatury.
- Interpretace transkriptu romského textu na s. 20 je podle mého názoru poněkud křehká, neboť zdá se stojí pouze na interpretaci významu spojky *že* ve větě *Joj dikh, sar e daj vakereľ č[echikones], a že oj na džanel!* Diplomant větu překládá poněkud nepřesně „Jé, hele jak máma mluví č[esky], jakože neumí.“, ačkoli doslovnější překlad „Jé hele, jak máma mluví č[esky], a že ona neumí!“ umožňuje také právě opačnou interpretaci, tj. že máma jen říká, že neumí česky, ale ve skutečnosti umí.
- Na s. 33, pozn. 62, diplomant konstatuje, že testovaní školáci často neznali význam romských adjektiv *sasto* „zdravý“ a *žužo* „čistý“, přestože znali význam jejich romských antonym. Tuto skutečnost lze interpretovat na základě dialektologických údajů: v části severocentrálních dialektů adjektivum *sasto* prostě neexistuje (např. na jihovýchodě Slovenska, kde se užívá přejímky *zdravo* a odkud pochází značná část českých Romů) a adjektivum *žužo* je v rámci severocentrální romštiny dokonce tvarem minoritním (převládá přejímka *čisto*). V tomto ohledu se užívání „školské / romistické“ romštiny, která obsahuje jistý puristický element (např. užívání nepřejaté, byť minoritní formy), v testech kompetence ukazuje jako potenciálně problematické a upozorňuje nás na další metodologickou komplikaci: při konstrukci testů je nutné přihlížet k deskriptivním / dialektologickým datům.

Přes tyto nepodstatné připomínky **doporučuju** magisterskou práci P. Kubaníka k obhajobě a navrhuju hodnotit ji na výbornou.

Mgr. Viktor Elšík, Ph.D.
ÚLUG FF UK